

OVERDENKING

Help je me hopen, is het thema voor deze Adventstijd. De tekst uit Lucas die we gelezen hebben is niet bepaald een hoopvolle tekst. We horen veel dreigende woorden over tekenen aan de hemel, aan zon, maan en sterren, en verschrikkingen op aarde, paniek en radeloosheid onder de mensen. Het lijkt wel alsof er in plaats van hoop angst wordt gezaaid.

Er zullen rampen over jullie komen en daardoor zal er grote angst en radeloosheid zijn, wordt hier tegen de mensen gezegd. Dat is niet om hen bang te maken, maar om hun angst vanwege reële dreigingen en verschrikkingen uit die tijd te benoemen. De belegering van Jeruzalem, de verwoesting van de tempel, de vervolging van de geloofsgemeenschap, dat is wat er toen speelde. Zoals er in onze tijd weer andere verschrikkingen en dreigingen zijn te noemen, de oorlogen die op dit moment gevoerd worden met ontstellende wreedheid en onrecht, hoe wereldwijd de democratie bedreigd wordt, de verharding van de samenleving en misschien wel de grootste dreiging van alles de milieucrisis van ongekende omvang.

Als deze dingen gebeuren, wordt hier gezegd, zal het jullie toeschijnen dat de wereld vergaat. Maar, zo staat er in het begin van het hoofdstuk, laat je er niet door uit het veld slaan. Want de verschrikkingen zijn niet werkelijk het einde. In vs 28 wordt gezegd: *Wanneer dat alles staat te gebeuren richt je dan op en hef je hoofd, want jullie verlossing is nabij!*

Het zijn niet de verschrikkingen waarop hier het accent ligt, hoe levensgroot die ook zijn. Het accent ligt op wat er door die verschrikkingen heen zichtbaar zal worden. Wanneer jullie deze dingen zien gebeuren, weet dan dat het Koninkrijk van God nabij is, staat in vs 31.

Een onbegrijpelijke uitspraak. Hoe kunnen verschrikkingen tekenen zijn van het Koninkrijk van God? Hoe kan het kwaad een verwijzing zijn naar het goede? We hoorden dat gedicht van Willem Barnard, *Herfstmiddag*.

Ik moest eraan denken toen ik bezig was met de evangelietekst.
Het gaat mij om twee regels uit dit gedicht:

*Nu het stortregent ...
wordt mij bewuster
wat ik geloven moet*

En de slotregel
*....zet God weer onverwacht
herschepend in*

Over hoe het kan dat als God, de goede Schepper, bestaat er ook het kwaad is, hebben mensen al eeuwenlang hun hoofd gebroken. Laat God het kwaad dan bewust toe? Of kan Hij niet anders? Een algemeen bevredigend antwoord op deze vraag is nog nooit gevonden. Er zijn wel pogingen gedaan.

Er zijn mensen die zeggen, en die stemmen horen we ook vandaag: we kijken teveel alleen naar het kwade, en we kijken er teveel naar als iets dat op zichzelf staat. Wat we dan helemaal vergeten is de werking van de macht van het goede, wat we dan niet zien is dat er voortdurend in alle dingen ook een kracht, een geest werkzaam is die chaos en destructie tegengaat en bestrijdt.

Ook en juist in het kwaad in deze wereld schemert ook altijd iets van die goede macht door. Zoals in het gedicht van Barnard: juist in chaos en geweld is ook een tegenkracht werkzaam, juist daar zet God onverwacht herscheppend in.

Ellende kan in mensen het slechtste, maar ook het beste wakker roepen. In moeilijke omstandigheden zie je ook dat mensen meer dan anders proberen er voor elkaar te zijn.

Inderdaad, misschien zien we het goede veel te veel als iets vanzelfsprekends, in plaats van als iets dat ook moeite en inspanning vraagt, dat bevochten moet worden op tegenmachten, en worden we daar in deze moeilijke tijden scherper van bewust. Misschien moeten we nog veel meer oog krijgen voor al die dingen die door de macht van het goede gebeuren die ook niet zouden kunnen gebeuren: dat mensen proberen met elkaar samen te werken, in plaats van elkaar de hersens in te slaan, dat mensen soms ongelooflijk veel voor elkaar over hebben, dat er Goddank heel veel mensen zijn die oprecht moeite doen voor elkaar.

Maar ook deze redenering, waar het erop neer komt dat als je goed kijkt je misschien meer goed kunt gaan ontdekken dan kwaad, heeft als je hem doortrekt zijn beperkingen. Want goed en kwaad kun je nooit tegen elkaar wegstrepen. Ik denk dan ook niet dat we de tekst van Lucas mogen lezen als: het kwaad is zo erg niet, de verschrikkingen wegen niet op tegen het goede, ze vallen in het niet vergeleken met het heil dat zal komen.

En zo staat het er ook niet. Hier worden de verschrikkingen zélf tekenen genoemd die naar het heil verwijzen.

Dat lijkt een hele vreemde manier van tegen de dingen aankijken. Het is dan ook geen logische visie. Het is een gelovige visie. En geloof heeft niets te maken met een rekensommetje: nu zullen we eens zien hoeveel kwaad er in de wereld is en hoeveel goed, en als het gunstig uitpakt voor het goede, kiezen we daarvoor, en anders niet. Dat sommetje kunnen wij met ons beperkte zicht ook helemaal niet maken.

Geloven heeft te maken met een vertrouwen vooraf, een diep en fundamenteel vertrouwen dat ons met dit leven iets goeds is gegeven. Dat onze wereld de schepping is van een God die er het goede mee voor heeft. Bewijzen dat je met dit geloof, deze hoop gelijk hebt kan niemand, je kunt er alleen maar vanuit willen gaan, erop vertrouwen, omdat je daar op wilt vertrouwen en je wilt toevertrouwen aan die macht van het goede.

De eigenlijke vraag is dan niet hoe we met behulp van het geloof in God het kwaad in de wereld kunnen verklaren. Dat is hoe we *ondanks* de ervaring van het kwaad kunnen geloven in God als goede, dragende macht. Hoe we met behulp van het geloof in God als goede macht het kwaad kunnen tegen gaan, of als dat echt niet anders kan het verdragen.

En dan zegt deze tekst ons dat we ook als we in ons leven geconfronteerd worden met verschrikkingen en met de macht van het kwaad we kunnen blijven geloven. Juist dan. De ervaring van het kwaad kan onze blik scherpen. De verschrikkingen, ook dat wat wij mensen elkaar aandoen, kunnen ons er des te meer van doordringen hoezeer wij juist het goede, het heil nodig hebben. Alleen al in die wanhopige vraag waarom het kwaad bestaat toont zich sterk een verlangen naar het goede. En dat verlangen moet ons de weg wijzen. Met de woorden van Barnard: *daarin wordt ons bewuster wat wij geloven moeten.*

Iets in ons heft het hoofd omhoog en zegt ons heel duidelijk dat de verschrikkingen niet het einde kunnen zijn, niet de laatste waarheid. Dat heldere gevoel is op zichzelf al iets hoopvols. In die hoop en dat verlangen, komt het Koninkrijk van God ons zeer nabij. Datgene waarom wij iedere zondag weer opnieuw bidden *Uw Koninkrijk kome* is ons in dat we erom bidden al nabij.

In dat bidden verbinden we onszelf met de macht van het goede, vragen we om de kracht om daar ook in ons handelen steeds dichtbij te blijven. Stellen we ons onder de hoede van dat goede, van de allerhoogste God die in Christus naar ons toe gekomen is, om ons op te nemen in de stralende werkelijkheid van zijn liefde, waarin alles, ook onze wanhoop, onze angst, onze pijn, onze vragen en twijfel en ons falen opgenomen worden en omgevormd tot teken van hoop.

